

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

בס"ד

Daughter of Yiftach (Jephthah)

1. שופטים יא-יב

ּאַ וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי, הַיָה גִּבּוֹר חַיִל, וְהוּא, בֶּן-אִשָּׁה זוֹנָה; וַיּוֹלֶד גִּלְעָד, אֶת-יִפְתָּח .בּ וַתֵּלֶד אֵשֶׁת-גִּלְעָד לוֹ, בָּנִים; וַיִּגְדְלוּ בְנֵי-הָאִשָּׁה וַיָגְרְשׁוּ אֶת-יִפְתַּח, וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא-תִנְחַל בְּבֵית-אָבִינוּ--כִּי בֶּן-אָשֶּׁה אֶחֶרֶת, אָתַּה .ג וַיִּבְרַח יִפְתַּח מִפְּנֵי אֶחַיו, וַיַּשֶׁב בְּאָרַץ טוֹב; וַיִּתְלַקְטוּ אַל-יִפְתַּח ָאַנָשִׁים רֵיקִים, וַיַּצָאוּ עָמוֹ. ד וַיִּהִי, מָיָמִים; וַיִּלְחָמוּ בְּנֵי-עַמּוֹן, עָם-יִשְׂרָאֵל .הּ וַיִּהִי, כָּאֲשֶׁר-נְּלְחַמוּ בְּנֵי-עַמּוֹן עִם-יִשְׂרָאָל; וַיַּלְכוּ זְקְנֵי גָּלְעַד, לַקַחַת אָת-יִפְתַּח מֵאֶרֶץ טוֹב .ו וַיֹּאמְרוּ לִיִפְתַּח--לָכָה, וְהַיִיתָה לַנוּ לִקצִין; וְנִלְחֲמָה, בְּבְנֵי עַמּוֹן .ז וַיֹּאמֶר יִפְתַּח, לְזִקְנֵי גִּלְעַד, הַלֹּא אַתָּם שְׁנָאתֶם אוֹתִי, וַתָּגַרְשׁוּנִי מִבֶּית אָבִי; וּמַדּוּעַ בָּאתֶם אֵלַי, עַתָּה, כָּאֲשֶׁר, צַר לָכֶם .ח וַיֹּאמְרוּ זְקְנֵי גִלְעַד אֶל-יִפְתַּח, לָכֵן עַתָּה שְׁבְנוּ אֵלֶיך, וָהַלָּכָתַ עָמַנוּ, וָנַלְחַמְתַּ בִּבְנֵי עַמוֹן; וָהַיִיתַ לַנוּ לָרֹאשׁ, לָכֹל ישָׁבֵי גָלָעַד . ט וַיֹּאמֶר יִפְתַּח אֱל-זְקְנֵי גָלְעַד, אָם-מִשִּׁיבִים אַתֶּם אוֹתִי לְהַלְּחֶם בִּבְנֵי עַמּוֹן, וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם, לְפָנָי--אָנֹכִי, אֶהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ .י וַיֹּאמְרוּ זְקְנֵי-גִּלְעָד, אֶל-יִפְתָּח: יְהוָה, יִהְיֶה שֹׁמֵעַ בֵּינוֹתֵינוּ--אִם-לֹא ָּכְדְבָרְךָ, כֵּן נַעֲשֶׂה .יא וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם-זִקְנֵי גִּלְעָד, וַיָּשִׂימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ וּלְקָצִין; וַיִּדַבֵּר יִפְתָּח אֶת-כָּל-דְּבָרָיו לְפְנֵי יְהוָה, ַבְּמִצְפָּה. יב וַיִּשְׁלַח יִפְתַּח מַלְאַכִים, אֱל-מֵלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן לֵאמֹר: מַה-לִּי וַלַךְ, כִּי-בַאתַ אֱלַי לְהָלַחֶם בְּאַרְצִי .יג וַיֹּאמֶר מֱלֶךְ בְּנֵי-עַמּוֹן לֵאמֹר: מַה-לִי וַלַךְ, כִּי-בַאתַ אֱלַי לְהָלַחֶם בְּאַרְצִי ָמַלְאֲכֵי יִפְתָּח, כִּי-לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת-אַרְצִי בַּעֲלוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם, מֵאַרְנוֹן וְעַד-הַיַּבֹּק, וְעַד-הַיַּרְדֶן; וְעַתָּה, הָשִּׁיבָה אֶתְהֶן בְּשָׁלוֹם .י**ד** וַיּוֹסֶף עוֹד, ָיפָתַח; וַיִּשְלַח, מַלְאַכִים, אֶל-מֶלֶך, בָּנַי עַמּוֹן .טוּ וַיֹּאמֶר לוֹ, כֹּה אַמַר יִפָּתַח: לא-לַקָח יִשְראַל אַת-אָרַץ מוֹאָב, וָאָת-אָרַץ בְּנִי עַמּוֹן .טזכִּי, בַּעַלוֹתַם מִמִּצְרַיִם; וַיַּלֶּךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבַּר עַד-יַם-סוּף, וַיַבֹּא קָדֶשָׁה .יז וַיִּשְׁרָח יִשְׁרָאֵל מַלְאַכִים אֵל-מֵלֶך אֲדוֹם לָאמר אָעבָּרָה-נַּא בָאַרְצֶךְ, ָולֹא שַׁמַע מֵלֶךְ אֱדוֹם, וְגָם אָל-מֵלֶךְ מוֹאָב שַׁלַח, וְלֹא אַבָּה; וַיִּשָּׁב יִשְׂרָאל, בָּקדָשׁ .יח וַיַּלֶךְ בַּמִּדְבַּר, וַיַּסֶב אֶת-אֶרֶץ אֱדוֹם וְאֶת-אֶרֶץ מוֹאָב, ווַּבֹא מִמזַרַח-שָׁמֵשׁ לָאָרַץ מוֹאָב, וַיַּחָנוּן בְּעבֶר אַרְנוֹן; וָלֹא-בַאוּ בָּגָבוּל מוֹאָב, כִּי אַרְנוֹן גַבוּל מוֹאָב .יט וַיִּשְׁלַח יִשְׁרָאַל מַלְאָכִים, אַל-סיחוֹן מֶלֶךְ-הָאֱמִרִי מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן, וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאָל, נַעְבָּרָה-נַּא בָאַרְצְךְ עַד-מָקוֹמִי .כּ וְלֹא-הָאֱמִין סִיחוֹן אֶת-יִשְׂרָאֵל, עֲבֹר בִּגְבַלוֹ, וַיֶּאֱסף סִיחוֹן אֶת-כַּל-עַמוֹ, וַיַּחַנוּ בְּיַהְצָה; וַיִּלְּחָם, עם-יִשְּׂרָאַל .כֹא וַיִּתַּו יְהוַה אֱלֹהֵי-יִשְּׂרָאַל אֶת-סִיחוֹן וְאֶת-כַּל-עַמוֹ, בְּיַד יִשְׂרָאַל--וַיַּכּוּם; וַיִּירָשׁ, יִשְׂרָאַל, אַת כָּל-אֶרֶץ הָאֱמֹרִי, יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא .**כב** וַיִּירְשׁוּ, אֵת כָּל-גְּבוּל הָאֱמֹרִי--מֶאַרְנוֹן, וְעַד-הַיַּבֹּק, וּמְן-הַמְּדְבָּר, וְעַד-הַיַּרְדֵּן .**כג** וְעַתָּה יְהוָה ָאֶלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הוֹרִישׁ אֶת-הָאֶמֹרִי, מִפְּנֵי, עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל; וְאָתַּה, תִּירָשַׁנּוֹ .כד הָלֹא אֶת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ, כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךְ--אוֹתוֹ תִירָשׁ; וְאֵתַה אַשֶּׁר הוֹרִישׁ יָהוָה אֱלֹהֶינוּ, מִפְּנֵינוּ--אוֹתוֹ נִירָשׁ .**כה** וְעַתָּה, הַטוֹב טוֹב אַתַּה, מִבַּלֶּק בֶּן-צִפּוֹר, מֶלֶךְ מוֹאָב: הַרוֹב רָב עָם-יִשְׂרָאֵל, אָם-ַנְלְחֹם נָלְחַם בָּם .**כו** בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְעַרְעוֹר וּבִבְנוֹתֶיהָ, וּבְכָל-הָעָרִים אֲשֶׁר עַל-יְדֵי אַרְנוֹן, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת, שָׁנָה--וּמַדּוּעַ לֹא-הָצַלְתָּם, בַּעֶת הַהִּיא. כֹז וָאַנֹכִי, לֹא-חַטֶאתִי לָךְ, וְאַתָּה עשֶׁה אָתִּי רַעָה, לְהַלַּחֶם בִּי: יָשְׁפַּט יָהוַה הַשַּׁפֶט, הַיּוֹם, בַּין בְּנֵי יִשְׂרַאֻל, וּבַין בָּנֵי עַמוֹן .כח וָלֹא שָׁמַע, מֶלֶךְ בָּנִי עַמוֹן, אֶל-דְּבָרִי יָפְתַּח, אֲשֶׁר שָׁלַח אַלַיו. כט וַתְּהִי עַל-יִפְתַּח רוּחַ יִהוַה, וַיַּעֲבֹר אֶת-הַגּלְעַד וְאֶת-מְנַשֶּׁה; ויַעבר, אַת-מצפּה גלעד, וּממצפּה גלעד, עבר בְּנִי עמוֹן. לּ וַיַּדַר יִפְתַּח נָדַר לִיהוַה, וַיִּאמַר: אם-נַתוֹן תַּתַּן אַת-בְּנִי עמוֹן, בִּיִדי .לא והיַה הַיּוֹצא, אֲשֶׁר יָצַא מדַּלְתַי בִיתִי לִקְרָאתִי, בְּשׁוּבִי בְשׁלוֹם, מבְּנִי עמוֹן--וְהַיָה, לַיהוַה, וְהַעַליתיהוּ, עלה. לב וַיַּעבר יִפְתַּח אֵל-בְּנִי עמוֹן, לָהָלַחֶם בָּם; וַיִּתְנֶם יָהוָה, בָּיֶדוֹ .**לֹג** וַיַּכֶּם מֵעָרוֹעֶר וְעָד-בֹּאֲךְ מִנִּית עֲשְׂרִים עִיר, וְעַד אֲבֶל כְּרַמִים, מַכַּה, גִּדוֹלָה מָאד; וַיִּכְּנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן, מָפְנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֻל. **לד** וַיַּבֹא יָפְתַּח הַמִּצְפָּה, אֶל-בֵּיתוֹ, וְהָנֵה בְתּוֹ יֹצֵאת לְקְרַאתוֹ, בְּתָפִים וּבְמָחלוֹת: וְרַק הִיא יְחִידָה, אִין-לוֹ מִמְנּוּ בַּן אוֹ-בַת .**לה** וַיָּהִי כָּרָאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת-בְּגָדַיו, וַיֹּאמֶר אֲהָהּ בָּתִּי הַכְרֵעַתְנִי, וְאַתְּ, הַיִּית בְּעַכְרַי, וְאַנֹּכִי, פַּצִיתִי פִּי אֶל-יְהוַה, וְלֹא אוּכָל, לַשוֹב .לווַתאמֶר אָלָיו, אָבִי פַּצִיתַה אֶת-פִּיך אֶל-יָהוָה--עֲשֶה לִי, כַּאַשֶּׁר יַצָא מְפִּיך: אַחֲרֵי אַשֶּׁר לָךְ יִהוָה נָקמוֹת, מָאֹבֶיךְ--מַבְּנֵי עַמוֹן .לֹז וַתֹּאמֵר, אֶל-אַבִיהַ, יֻעֲשֶׂה לִי, הַדָּבַר הַזָּה: הַרְפָּה מִמֶנִי שְׁנֵים חֶדָשִׁים, וְאַלְכָה וְיַרַדְתִּי עַל-הָהַרִים, וְאָבְכֶּה עַל-בְּתוּלִי, אָנֹכִי ורעיתי (וַרֶעוֹתָי . (**לח** וַיֹּאמֶר לֵכִי, וַיִּשְׁלַח אוֹתָהּ שְׁנֵי חֱדָשִׁים; וַתֵּלֶךְ הִיא וְרֵעוֹתֶיהָ, וַתַּבְךְ עַל-בְּתוּלֶיהָ עַל-הָהָרִים . **לט** וַיְהִי מְקֵץ שְׁנַיִם ָחֶדָשִׁים, וַתַּשָׁב אֶל-אָבִיהָ, וַיַּעֲשׁ לַהּ, אֶת-נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר; וְהִיא לֹא-יָדְעַה אִישׁ, וַתְּהִי-חֹק בִּיִשְׂרַאֵל .מ מָיָמִים יָמִימָה, תֵּלַכְנָה בְּנוֹת ָשָׂרָאֵל ,לְתַנּוֹת, לְבַת-יִפְתַּח הַגִּלְעַדִי--אַרְבַּעַת יַמִים, בַּשַּׁנַה.

Jephthah the Gileadite was an able warrior, who was the son of a prostitute. Jephthah's father was Gilead; but Gilead also had sons by his wife, and when the wife's sons grew up, they drove Jephthah out. They said to him, "You shall have no share in our father's property, for you are the son of an outsider." So Jephthah fled from his brothers and settled in the Tob country. Men of low character gathered about Jephthah and went out raiding with him. Some time later, the Ammonites went to war against Israel. And when the Ammonites attacked Israel, the elders of Gilead went to bring Jephthah back from the Tob country. They said to Jephthah, "Come be our chief, so that we can fight the Ammonites." Jephthah replied to the elders of Gilead, "You are the very people who rejected me and drove me out of my father's

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

house. How can you come to me now when you are in trouble?" The elders of Gilead said to Jephthah, "Honestly, we have now turned back to you. If you come with us and fight the Ammonites, you shall be our commander over all the inhabitants of Gilead." Jephthah said to the elders of Gilead, "[Very well,] if you bring me back to fight the Ammonites and the LORD delivers them to me, I am to be your commander." And the elders of Gilead answered Jepthah, "The LORD Himself shall be witness between us: we will do just as you have said." Jephthah went with the elders of Gilead, and the people made him their commander and chief. And Jephthah repeated all these terms before the LORD at Mizpah. Jephthah then sent messengers to the king of the Ammonites, saying, "What have you against me that you have come to make war on my country?" The king of the Ammonites replied to Jephthah's messengers, "When Israel came from Egypt, they seized the land which is mine, from the Arnon to the Jabbok as far as the Jordan. Now, then, restore it peaceably." Jephthah again sent messengers to the king of the Ammonites. He said to him, "Thus said Jephthah: Israel did not seize the land of Moab or the land of the Ammonites. When they left Egypt, Israel traveled through the wilderness to the Sea of Reeds and went on to Kadesh. Israel then sent messengers to the king of Edom, saying, 'Allow us to cross your country.' But the king of Edom would not consent. They also sent a mission to the king of Moab, and he refused. So Israel, after staying at Kadesh, traveled on through the wilderness, skirting the land of Edom and the land of Moab. They kept to the east of the land of Moab until they encamped on the other side of the Arnon; and, since Moab ends at the Arnon, they never entered Moabite territory. "Then Israel sent messengers to Sihon king of the Amorites, the king of Heshbon. Israel said to him, 'Allow us to cross through your country to our homeland.' But Sihon would not trust Israel to pass through his territory. Sihon mustered all his troops, and they encamped at Jahaz; he engaged Israel in battle. But the LORD, the God of Israel, delivered Sihon and all his troops into Israel's hands, and they defeated them; and Israel took possession of all the land of the Amorites, the inhabitants of that land. Thus they possessed all the territory of the Amorites from the Arnon to the Jabbok and from the wilderness to the Jordan. "Now, then, the LORD, the God of Israel, dispossessed the Amorites before His people Israel; and should you possess their land? Do you not hold what Chemosh your god gives you to possess? So we will hold on to everything that the LORD our God has given us to possess. "Besides, are you any better than Balak son of Zippor, king of Moab? Did he start a quarrel with Israel or go to war with them? "While Israel has been inhabiting Heshbon and its dependencies, and Aroer and its dependencies, and all the towns along the Arnon for three hundred years, why have you not tried to recover them all this time? I have done you no wrong; yet you are doing me harm and making war on me. May the LORD, who judges, decide today between the Israelites and the Ammonites!" But the king of the Ammonites paid no heed to the message that Jephthah sent him. Then the spirit of the LORD came upon Jephthah. He marched through Gilead and Manasseh, passing Mizpeh of Gilead; and from Mizpeh of Gilead he crossed over [to] the Ammonites. And Jephthah made the following vow to the LORD: "If you deliver the Ammonites into my hands, then whatever comes out of the door of my house to meet me on my safe return from the Ammonites shall be the LORD's and shall be offered by me as a burnt offering." Jephthah crossed over to the Ammonites and attacked them, and the LORD delivered them into his hands. He utterly routed them—from Aroer as far as Minnith, twenty towns—all the way to Abel-cheramim. So the Ammonites submitted to the Israelites. When Jephthah arrived at his home in Mizpah, there was his daughter coming out to meet him, with timbrel and dance! She was an only child; he had no other son or daughter. On seeing her, he rent his clothes and said, "Alas, daughter! You have brought me low; you have become my troubler! For I have uttered a vow to the LORD and I cannot retract." "Father," she said, "you have uttered a vow to the LORD; do to me as you have vowed, seeing that the LORD has vindicated you against your enemies, the Ammonites." She further said to her father, "Let this be done for me: let me be for two months, and I will go with my companions and lament upon the hills and there bewail my maidenhood." "Go," he replied. He let her go for two months, and she and her companions went and bewailed her maidenhood upon the hills. After two months' time, she returned to her father, and he did to her as he had vowed. She had never known a man. So it became a custom in Israel for the maidens of Israel to go every year, for four days in the year, and chant dirges for the daughter of Jephthah the Gileadite.

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

2. במדבר לב

" א וּמִקְנֶה רַבּ, חָיָה לְבְנֵי רְאוּבֵן וְלְבָנֵי-גָד--עַצוּם מָאֹד; וַיִּרְאוּ אֶת-אֶרְץ יַעְזַר, וְאֶת-אֶרֶץ גִּלְעָד, וְהָנֵּה הַמָּקְוֹם, מָקֹוֹם מִקְנָה בַּנִי-גָד וְצִיּאָתְר, נְאָחָרָה אָל-מַשֶׁה וְאֶל-אֶלְעָזָר הַכּּהַן, וְאֶל-נְשִיאֵי הָעֵדָה לֵאמֹר... ה וַיֹּאמְרוּ, אִם-מָצְאנוּ חֵן בְּעֵינְיְךּ--יֻתִּן אֶת-הָאֶרְץ הַזֹּאֹת לַעֲבֶדְיךּ, לַאֲחָדָה: אַל-תַּעֲבְרָנוּ, אֶת-הַיַּרְדֵּן וּוֹיִּאמֶר מֹשֶׁה, לְבְנֵי-גָד וְלְבְנֵי רְאוּבֵן: הַאַחֵיכֶם, יָבֹאוּ לַמִּלְחָמָה, וְשֻבֶּם, תַּשְׁבוּ מַעֲבְרָנוּ, אֶת-הַיַּרְדֵּן וּוֹיְאמֶר מֹשֶׁה, לְבְנֵי יְהוּבְנָה לְמְקְנֵנוּ פֹּה, וְעָרִים, לְטַפֵּנוּ יִזֹי וְאַנְחָנוּ וַחְלָּצֵי יְהְוֹה, נִקְלְא אִתָּם, וְשָׁבַ טְפֵּנוּ בְּעָרֵי הַמִּבְצָר, מִפְנִי יְשְׁבִי אֶל-בְּתָּוֹמְה; וְשָׁבְ טְפָּנוּ בְּעָרִי הַמִּבְצָר, מִפְנִי יְשְׁבִי אָלוּן וֹיְאָרָה. לַ יִּרְדֵּן וְהָלְאָה: כִּי בָּאָה נַחֲלְתֵנוּ אֵלִינּוּ, מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְהָה. לַיִּלְחָמָה בּיִּבְייִים, לְבָּנִי יְהוֹה, לַמַּלְחָמָה בּי הָאָרָץ יְבָּנִי יְהוֹה, לַמְלְמָה הַבּעְרִי הְּבָּבִי יְהוֹה, לַמְלְתָה הַבּעְרִץ הְבָּבְיי יְהוֹה, וְאַתַּרְ הָשְׁבוּן-וּהְיִיתָם נְקִים מִיְהוֹה, וּמְיְאתְרָם לְּקְנֵי יְהוֹה, וְאָתַי הָשָּבוּן-וּהְיִיתָם לְקְבֵי יְהוֹה, וְאָתְיה הָאָרֶץ לְפְנֵי יְהוֹה, וְאָחַה הָאָרְץ לְפְנֵי יְהוֹה, וְאָתְה בָּיִבְּיִי רְאוּבֵן הְיְבְרָיה הַעְּשְׁוּן בַּן, הְנָבְּלְיה הָאָרֶץ לְפָנִי יְהוֹה, וְאָתְרָם הַעָּמְלְם בְּיִבְיי יְהוֹה, בְּבִי רְאוּבְן וְנְתְיִי לְשְׁבָּן רְאוּבְן וְלְמְצִי לְבָּבְי רְאוּבְּן וְתְרְעָבְיי הְאָבְיִי רְאוֹבְן וּלְבְיִי רְאוֹבְן וּלְתְיּהְה לְּמְנִי יְהְוֹה הְעָבְרוּ בְּבְיִי יְהוֹה בְּתְלְבָּן בְּתְעְבְּנִי רְאוּבְי יְהְוֹיִי הְיִּתְיּתְיבְּרְיוֹי בְּייִיתְרְבִי לְשְבְּבִי רְאוּבְי בְּעְבִיי יְהוֹה, בְּעְרְיבְי בְּיוֹי הְיּתְבְּבִי רְאוּבְתְי בְּילְבְיי בְּבְּר הְעָבְיי רְהוֹה, וְעִבּיך בְּבְיי יְהְוֹה בִי בְּבְיי יְהוֹה, אָרְיבְי בְּבְיי יְהוֹה, אָבְיי יְהוֹה הְעָבְי הְיְבְעוּן בּלְיתְילְבְּבְי רְאוֹבְין לְבְּבְי רְאוֹבְי לְבְיִבְיי לְבְּבְי בְיִבְּי בְּבָּבְי בְּבְיי רְבְּבְי בְּי הְבְּבְבְי בְּבְּבְי בְּבְבְיי בְּבְּבְי בְּבְבְיי בְּבְּבְבּי בְּבְיבְיי ב

The Reubenites and the Gadites owned cattle in very great numbers. Noting that the lands of Jazer and Gilead were a region suitable for cattle, the Gadites and the Reubenites came to Moses, Eleazar the priest, and the chieftains of the community, and said, ... It would be a favor to us," they continued, "if this land were given to your servants as a holding; do not move us across the Jordan." Moses replied to the Gadites and the Reubenites, "Are your brothers to go to war while you stay here? ... Then they stepped up to him and said, "We will build here sheepfolds for our flocks and towns for our children...And we will hasten as shock-troops in the van of the Israelites until we have established them in their home, while our children stay in the fortified towns because of the inhabitants of the land. We will not return to our homes until every one of the Israelites is in possession of his portion. But we will not have a share with them in the territory beyond the Jordan, for we have received our share on the east side of the Jordan." Moses said to them, "If you do this, if you go to battle as shock-troops, at the instance of the LORD, and every shock-fighter among you crosses the Jordan, at the instance of the LORD, until He has dispossessed His enemies before Him, and the land has been subdued, at the instance of the LORD, and then you return—you shall be clear before the LORD and before Israel; and this land shall be your holding under the LORD. But if you do not do so, you will have sinned against the LORD; and know that your sin will overtake you. Build towns for your children and sheepfolds for your flocks, but do what you have promised." The Gadites and the Reubenites answered Moses, "Your servants will do as my lord commands... Then Moses gave instructions concerning them to Eleazar the priest, Joshua son of Nun, and the family heads of the Israelite tribes. Moses said to them, "If every shock-fighter among the Gadites and the Reubenites crosses the Jordan with you to do battle, at the instance of the LORD, and the land is subdued before you, you shall give them the land of Gilead as a holding. But if they do not cross over with you as shock-troops, they shall receive holdings among you in the land of Canaan." The Gadites and the Reubenites said in reply, "Whatever the LORD has spoken concerning your servants, that we will do. We ourselves will cross over as shock-troops, at the instance of the LORD, into the land of Canaan; and we shall keep our hereditary holding across the Jordan." So Moses assigned to them—to the Gadites, the Reubenites, and the half-tribe of Manasseh son of Joseph—the kingdom of Sihon king of the Amorites and the kingdom of King Og of Bashan, the land with its various cities and the territories of their surrounding towns."

3. שמואל א כב א-ב

אַניָר דָּוִד מִשָּׁם, וַיִּמֶּלֵט אֶל-מְעָרַת עֲדֻלָּם; וַיִּשְׁמְעוּ אֶחָיו וְכָל-בֵּית אָבִיו, וַיֵּרְדוּ אֵלָיו שָׁמָּה .בּ וַיִּתְקַבְּצוּ אֵלָיו כָּל-אִישׁ מָצוֹק וְכָל-אִישׁ אֲשֶׁר-לוֹ נֹשֶׁא, וְכַל-אִישׁ מַר-נֶפֶשׁ, וַיְהִי עֲלֵיהֶם, לְשָׂר; וַיִּהְיוּ עָמּוֹ, כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ ."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

David departed from there and escaped to the cave of Adullam; and when his brothers and all his father's house heard, they joined him down there. Everyone who was in straits and everyone who was in debt and everyone who was desperate joined him, and he became their leader; there were about four hundred men with him.

4. רש"י דברים יט, יז

" יפתח בדורו כשמואל בדורו, צריך אתה לנהוג בו כבוד..."

5. תוספתא ראש השנה א, הלכה יח

" ללמדך ש...בית דינו של יפתח גדול לפני המקום כבית דינו של שמואל. להודיעך שכל מי שנתמנה פרנס על הצבור, אפילו קל בקלים, שקול כאביר שבאבירים..."

6. בראשית כח, כ-כב

" כּ וַיִּדַּר יַעֵּקֹב, נֶדֶר לֵאמֹר: אִם-יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי, וּשְׁמָרַנִּי בַּדֶּרֶךְ הַזֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי הוֹלֵךְ, וְנָתַּן-לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל, וּבֶגֶד לְלְבּשׁ .כּא וְשַׁבְתִּי בְשָׁלוֹם, אֶל-בֵּית אָבִי; וְהָיָה יְהוָה לִי, לֵאלֹהִים .כבּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת, אֲשֶׁר-שַׂמְתִּי מַצֵּבָה--יִהְיֶה, בֵּית אֱלֹהִים ;וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן-לִי, עַשֵּׂר אַעַשְׂרֵנוּ לַרְ. "

7. במדבר כא, ב

" בּ וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל נֶדֶר לַיהוָה, וַיֹּאמַר: אִם-נָתוֹ תִּתֵּן אֶת-הָעָם הַזֶּה, בְּיָדִי--וְהַחֲרַמְתִּי, אֶת-עָרֵיהֶם גֹּ וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל, וַיִּתֵּן אֶת-הָעָם הַזֶּה, בְּיָדִי--וְהַחֲרַמְתִּי, אֶת-עָרֵיהֶם, וַיִּאְרָא שֵׁם-הַמַּקוֹם, חָרְמָה ." הַכִּנַעַנִי, וַיַּחֵרֵם אֶתָהֶם, וָאֶת-עָרֵיהֶם; וַיִּקְרָא שֵׁם-הַמַּקוֹם, חָרְמָה ."

8. שמואל א, א יא

" יא וַתִּדּרׁ נֶדֶר וַתֹּאמֵר ,יְהוָה צְבָאוֹת אִם-רָאֹה תִרְאֶה בָּעֲנִי אֲמֶתֶךְ וּזְכַרְתַּנִי וְלֹא-תִשְׁכַּח אֶת-אֲמֶתֶךְ, וְנָתַתָּה לַאְמָתְךְ, זֶרַע אֲנָשִׁים--וּנְתַתִּיו לֵיהוָה כָּל-יְמֵי חַיָּיו, וּמוֹרָה לֹא-יַעֲלֶה עַל-רֹאשׁוֹ."

9. מלאכים בג

" כּו וַיַּרְא מֶלֶךְ מוֹאָב, כִּי-חָזַק מִמֶּנוּ הַמִּלְחָמָה; וַיִּקַח אוֹתוֹ שְׁבַע-מֵאוֹת אִישׁ שֹלֵף חֶרֶב, לְהַבְקִיעַ אֶל-מֶלֶךְ אֱדוֹם--וְלֹא יָכֹלוּ .כֹז וַיִּקַח אֶת-בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר-יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו, וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה עַל-הַחֹמָה, וַיְהִי קֶצֶף-גָּדוֹל, עַל-יִשְׂרָאֵל; וַיִּסְעוּ, מֵעֶלָיו, וַיָּשֶׁבוּ, לָאָרֶץ ."

10. ילקוט שמעוני שופטים רמז, סח

"ארבעה הם שנדרו: שניים נדרו ונשתכרו ושניים נדרו והפסידו. יעקב נדר והפסיד שמתה אשתו רחל, יפתח נדר והפסיד בתו..."

11. מדרש תנחומא, בחוקותי סימן ז

" כן את מוצא ביפתח הגלעדי ,מפני שלא היה בן תורה, אבד את בתו .אימתי ?בשעה שנלחם עם בני עמון, ונדר באותה שעה, שנאמר: וידר יפתח נדר וגו', והיה היוצא וגו', והיה לה' והעליתיהו עולה (שופ' יא ל-לא). באותה שעה היה עליו כעס מן הקדוש ברוך הוא. אמר: אילו יצא מביתו כלב או חזיר או גמל, היה מקריב אותו לפני. לכך זימן לו בתו .כל כך למה ?כדי שילמדו כל הנודרים, הלכות נדרים וקונמות, שלא לנהוג טעות בנדרים ."

12. מדרש תנחומא, בחוקותי, ז

" והלא פנחס היה שם, והוא אומר לא אוכל לשוב !? אלא פנחס אמר: אני כוהן גדול ואיך אלך אצל עם הארץ . יפתח אמר: אני ראש שופטי ישראל ראש הקצינים, אשפיל עצמי ואלך אצל הדיוט . מבין תרויהון אבדת ההיא עלובתא מן עלמא. ושניהם נתחייבו בדמיה . פנחס ,נסתלקה ממנו רוח הקדש .יפתח ,נתפזרו עצמותיו, שכן כתיב: ויקבר בערי גלעד "

13. רד"ק שופטים לא לט

" **ויעש לה את נדרו אשר נדר .**שעשה לה בית והכניסה שם והיתה שם פרושה מבני אדם ומדרכי העולם והיה חק בישראל כי משנה לשנה היו הולכות אליה בנות ישראל: "

14. מצודת דוד שופטים לא לט

" **ויעש לה וגו׳.** הפרישה מבני אדם לשבת בדודה עוסקת בעבודת ה׳,...**והיא לא ידעה איש.** רצה לומר, כאשר נדר, כן עשה, והיתה פרושה מאיש:"

15. רלב"ג שופטים יא, לא

" והנה היוצא מדלתי ביתו יהיה בהכרח בעל החיים ואם היה ממין האדם יהיה לה' ויהיה מיוחד לעבודת הש"י לבד ואם יהיה זכר לא יצטרך שיהיה פרוש מן האשה כי כבר יהיה מיוחד לעבודת הש"י בזולת זה האופן כמו שנמצא בכהנים ובלוים ומצאנו ג"כ זה הלשון בשמואל עם לקחו אשה והולידו בנים ממנה ואמנם אם היתה אשה יחוייב שתהיה פרושה מאיש שאם היה לה בעל לא תהיה מיוחדת לעבודת הש"י אבל תעבוד על זה בעלה כמשפט הנשים הנשואות <u>ולזה קרע יפתח את בגדיו בראותו בתו יוצאה לקראתו כי</u> זה הנדר יחייב שלא תהיה לאיש ידמה שעשה לה יפתח בית מחוץ לא ראתה אדם בו ולא אשה וישבה שם אך המתין לה שנים

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

חדשים תלך בהם עם רעותיה לבכות על בתוליה על ההרים ובזה הזמן הסגירה בבית הוא ולא היתה רואה אפילו אשה שם זולתי ארבעה ימים בשנה שהיה חק לישראל שתלכנה בנות ישראל לתנות לבת יפתח על בתוליה <u>והיא היתה פרושה מאיש כל ימיה</u>. "

16. אברבנאל שופטים יא לז

" וכוונתי שמזה למדו אומות אדום, לעשות בתי פרישות (קליסטר) לנשים, שיכנסו שמה ולא יצאו משם כל ימיהם ולא יראו איש בעוד בחיים חיותם"

17. דברים כג, כב-כד

" כב כִּי-תִדֹּר נֶדֶר לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ, לֹא תָאַחֵר לְשַׁלְּמוֹ: כִּי-דָרשׁ יִדְרְשֶׁנּוּ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, מֵעִמֶּךְ, וְהָיָה בְּךָ, חֵטְא .כג וְכִי תֶחְדַּל, לְנְדֹּר--לֹא-יִהְיֶה בְּךָ, חֵטְא .כד מוֹצֶא שְׂפֶתֶיךְ, תִּשְׁמֹר וְעֲשִׂיתָ: כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךְ, נְדָבָה, אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ, בְּפִיךְ ."

When you make a vow to the LORD your God, do not put off fulfilling it, for the LORD your God will require it of you, and you will have incurred guilt; whereas you incur no guilt if you refrain from vowing. You must fulfill what has crossed your lips and perform what you have voluntarily vowed to the LORD your God, having made the promise with your own mouth."

18. מדרש תנחומא בחוקותי ה

" כיון שבקש לקרבה, הייתה בוכה לפניו .אמרה לו בתו: אבי, יצאתי לקראתך בשמחה ואתה שוחט אותי !?שמא כתב הקדוש ברוך הוא בתורה שיהו ישראל מקריבין לפני הקדוש ברוך הוא נפשות אדם. אין כתיב בתורה, אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה וויק' א ב), מן הבהמה ולא מן בני אדם ! אמר לה: בתי, נדרתי, והיה היוצא אשר יצא והעליתיהו עולה. שמא כל הנודר יכול הוא שלא לשלם נדרו !? אמרה ליה: והרי יעקב אבינו שנדר ואמר, וכל אשר תתן לי עשר וגו', ונתן לו הקדוש ברוך הוא שנים עשר בנים, שמא הקריב להקדוש ברוך הוא אחד מהם !? ...כל הדברים האלה אמרה לו, ולא שמע לה . כיון שראתה שלא שמע לה, אמרה לו: הניחני וארד אצל בית דין, שמא ימצאו פתח לנדרך. שנאמר: הרפה ממני שנים חדשים ואלכה וירדתי על ההרים וגו' מהו וירדתי על ההרים ? אלו סנהדרין, כמה שנאמר: שמעו הרים את ריב ה'. הלכה אצלם ולא מצאו פתח ליפתח ולהתיר לו את נדרו,... זה יפתח, שהיה רש בתורה כגרופו של שקמה, שהיה עושק את הדלים, ... שהעלים הקדוש ברוך הוא מהם את ההלכה, שלא ימצאו פתחו להתיר לו את נדרו. עלה ושחטה . ורוח הקדש צווחת :נפשות הייתי רוצה שתקריב לפני ?! אשר לא ציוויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי. אשר לא צויתי לאברהם שישחוט את בנו, אלא אמרתי לו, אל תשלח ידך. להודיע לכל האומות חיבתו של אברהם, שלא חשך את יחידו ממני, לעשות רצון בוראו . ולא דברתי ליפתח להקריב את בתו .

19. שופטים יב

" א וַיִּצְעֵק אִישׁ אֶפְרִיִם, וַיַּעֲבֹר צָפּוֹנָה; וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח מַדּוּעַ עָבַרְתָּ לְהָלֶחֵם בִּבְנֵי-עַמּוֹן, וְלָנוּ לֹא קָרָאתָ לָלֶכֶת עִמָּהְ--בֵּיתְךּ, נִשְּׂרֹף עָלֶיךְ בָּאֵשׁ בּ וַיֹּאמֶר יִפְתָּח, אֲלֵיהֶם, אִישׁ רִיב הָיִיתִי אֲנִי וְעַמִּי וּבְנֵי-עַמּוֹן, מְאֹד; וָאֶזְעַק אֶתְכֶם, וְלֹא-הוֹשַׁעְתָּם אוֹתִי מִיָּדֶם גּ וָאָרְאֶה כִּי-אֵינְךְ מוֹשִׁיעַ, וָאָשִׁימָה נַפְשִׁי בְּכַפִּי וָאָעְבְּרָה אֶל-בְּנֵי עַמּוֹן, וַיִּתְּנֵם יְהוָה, בְּיָדִי; וְלָמָה עֲלִיתֶם אֵלַי, הַיּוֹם הַזֶּה--לְהִלְּחֶם בִּי זִּיְבְּבֹּי אָנְשְׁרֹן יְפָתָּח אֶת-יִּשְׁלָּד, וַיִּלְּעָד אֶרְשָׁי גִּלְעָד אֶת-אֶפְרַיִם,... וַיִּפֹּלֹ בָּעֵת הַהִּיא, מֵאֶפְרַיִם, אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם, אָלֶף זּ זְיִשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת-יִשְׂרָאֵל, שֵׁשׁ שָׁנִים; וַיָּמָת, יִפְתָּח הַגּלְעָדי, וַיִּקְבֵר, בְּעָרֵי גִלְעָד .

The men of Ephraim mustered and crossed [the Jordan] to Zaphon. They said to Jephthah, "Why did you march to fight the Ammonites without calling us to go with you? We'll burn your house down over you!" Jephthah answered them, "I and my people were in a bitter conflict with the Ammonites; and I summoned you, but you did not save me from them. When I saw that you were no saviors, I risked my life and advanced against the Ammonites; and the LORD delivered them into my hands. Why have you come here now to fight against me?" And Jephthah gathered all the men of Gilead and fought the Ephraimites. The men of Gilead defeated the Ephraimites; Forty-two thousand Ephraimites fell at that time. Jephthah led Israel six years. Then Jephthah the Gileadite died and he was buried in one of the towns of Gilead.

20. בראשית רבה ט. ג

" יפתח מת ב נשילת אברים בכל מקום שהיה הולך בו, היה אבר נישול הימנו, והיו קוברין אותו שם, הדא הוא דכתיב וימת יפתח ויקבר בערי גלעד, בעיר גלעד לא נאמר, אלא בערי."